

Hur man gör politisk karriär den långa vägen

Flitigt mötesdeltagande, kaffekokande, rätt kön och en intuitiv förmåga att hålla med dem som för tillfället "tycker rätt" premieras i det politiska livet, skriver Marie Söderqvist som själv är aktiv i folkpartiet.

Det är inte ofta som folkpartister får uppleva sig som många. Men i lördags, då Maria Leissner valdes till ny partiledare, kändes det åtminstone som om vi var rätt talrika. Det var trångt, svettigt och svårt att få plats. Inledningsvis, när alla ville in i mötessalen samtidigt, var tumultet så nära det nu kan komma när välppofstrade och artiga folkpartister träffas.

Kronika

Marie Söderqvist

Landsmötet, som började någon gång runt halv ett, hade ännu inte slutat när jag tröt och aningen uttråkade begav mig hemåt vid sextiden på kvällen. Av alla dessa timmar blev det ett fem minuters inslag i Rapport och endast ett par minuter i Aktuellt.

Verkligheten

När verkligheten blir så drastiskt förkortad blir den till slut någonting annat än just verklighet. Det oändliga malet från talarstolen i form av ett sextiofem pläderingar för de tre olika kandidaterna var i TV redigerat till några sekunders fyndiga formuleringar. Att kaffet kostade trettio kronor, att en smörgås var omöjlig att uppåda och att temperaturen i mötessalen låg på cirka 35 grader framkom inte heller.

Istället såg det hela ganska fladdrigt och spännande ut: blomsterkvastar, rungande applåder, lustfyllda visioner och entusiastiska åhörare.

Fast verkligheten för de flesta som sysslar med politik är väldigt långt bort från applåder, kändisskap och TV-kameror. Den utspelar sig oftast i intetsägande möteslokaler där några partimedlemmar någorlunda regelbundet träffas för att diskutera. Inte sällan kan dessa politikermöten på gräsrotsnivå påminna om PRO-sammankomster. Det här är ett problem som inte bara folkpartiet brottas med. Hur ska man lyckas få med unga människor med nya idéer?

Affichklistering

Och om man lyckats lura med någon, hur ska man då få vederbörande att stanna kvar när allt som erbjuds är flygbladstulning, affichklistering och möten där största mö-

dan spills på att få till formellt riktiga protokoll?

För ett par veckor sedan kom det ut en bok som väckte ett visst rabalder. Författarna, Johan Jakobsson och Håkan Tanelius, hävdar nämligen att ett uppror planerades mot Bengt Westerberg. Detta därför att ett samarbete med socialdemokraterna ansågs icke önskvärt bland en hel del tunga folkpartister runt om i landet.

Boken (om man nu kan kalla något endast utgivet på internet för bok) handlar egentligen om vad man borde göra för att väcka nytt liv i det ständigt krympande folkpartiet. Vad som slår en när man läser författarnas råd, om hur man ska bära sig åt för att öka antalet medlemmar och behålla dem man har, är att förslagen är harmlösa och nästintill självklara. Att en bok som "Fem goda råd till ett alldeles för litet parti" ens behöver skrivas är i sig ett bevis för hur illa ställt det är med partiet.

Förfall

Det kan tyckas att partiernas gradvisa förfall inte spelar så stor roll för andra än de närmast sörjande. Men faktum är att även dessa små lokalavdelningar runt om i landet har en betydande makt. Det är nämligen därifrån de personer som sitter i olika nämnder plockas. I dessa nämnder diskuteras och avgörs allt från dagis och omhändertagandet av barn som får illa till trafik och miljöfrågor. Synnerligen viktiga saker, alltså.

Även de alltmör ökända nämndemännen utses av de politiska partierna. Eftersom ersättningen till nämndemännen är så låg att alla som har ett normalt betalt arbete gör en stor förlust om de antar uppdraget, är nämndemannajobbet ett av de minst attraktiva.

Oftast tillfaller sysslan en någorlunda pigg pensionär som varit en idog och pålitlig kaffekokare under ett antal år. Överhuvudtaget utses ofta representanter till allehanda arrangemang på ett, för utomstående, synnerligen besynnerligt sätt. Flitigt mötesdeltagande, kaffekokande, rätt kön och en intuitiv förmåga att hålla med dem som för tillfället "tycker rätt" premieras. Kunnskap och framgång i det civila värdesätts däremot inte särskilt högt.

Jag tror att det här är en konsekvens av det bristande inslaget av personal i svensk politik. När gräsrotspolitiker inte utsätts för allmänhetens hårda granskning, skapar de sina egna urvalssystem.

Och då kan idog mötesflit och ihärdigt kaffekokande följande avgörande.

Marie Söderqvist

Berättelser om den svenska folksjälens

Bengt af Klintbergs populära bok om folksägnen, *Rättan i Pizzan*, hör till våra klassiker, anser Göran Hägg. Sådana historier är en sorts kulturarv i sig, ett oförfalskat avtryck av vad romantikerna skulle kalla folksjälens.

När jag av de första åren på 70-talet berättade min svägerska för mig om hur en kurskamrat till henne hade besökt en kinesrestaurang vid Kornhamnstorg. Efteråt fick hon en fruktansvärd värk i en tand och gick till tandläkaren, som efter ett tag lösgjorde en rättklo ur tandköttet. Polis och hälsovårdsnämnd ryckte förstas genast ut. Och vad fann de i restaurangköket, jo en hel frysfrys full med döda råttor!

Svenska klassiker 69-94

När en kompis, som jag i min tur vidarebefordrade händelsen till, återberättade den för sina arbetskamrater var det emellertid min svägerska själv som drabbats, vilket vi konstaterade när vi långt senare generat diskuterade saken. Och man får väl anta att det vid nästa etapp var jag själv.

Folksägnen

I en variant som istället handlar om en pizzeria på Hornsgatan har detta klassiska 1970-talsrykte fått ge namn åt en av 80-talets mest slitstarka, populära och välgörande klassiker: folklivsforskaren Bengt af Klintbergs *Rättan i pizzan* med undertiteln "Folksägnen i vår tid".

Själva företeelsen är naturligtvis lika gammal som mänskligheten, men fenomenet uppmärks-

sammades av forskning och allmänhet förbluffande sent. Den engelska termen är "Friend of a Friend", FoaF-story. Med det oerhörda och välförtjänta genomsnittet som Klintbergs roliga bok fick i Sverige kom saken här istället att kallas just "Klintberga".

Det är få förnunnat att på det viset bli en del av själva kulturens språkliga fundament.

Jag vet inte om jag personligen är ovanligt godtrogen eller möjligen till följd av min yrke har en sjuklig aptit på historier, men jag kunde rodnande konstatera att jag inte bara hört utan även fört vidare minst ett tiotal av de 100 orimliga skrönlorna i boken, där ibland en ovanligt elakartad version av "Slut på svenskan" och en ännu rysigare av "Pojkvännens död". Liksom naturligtvis "Kissnödig i skidbacken" och "Maskar i håruppsättning".

Bldgänget

Där jag växte upp i Stockholms södra förorter på 50-talet hette "Peppar- och saltigan" istället "Bldgänget", men dess existens betvivlades. Att "Maximal otur", om faran att sova utan pyjamasbyxor, är en skröna har de flesta anat varje gång den dykt upp i pressen. Men den fortsätter att göra det.

Att de orimliga invandrarihistorierna däremot nästan försvunnit kunde man konstatera i Klintbergs uppföljare "Den stulna njuren" 1994. Det kan bero på att fler svenskfödda fått kontakt med verkliga invandrare. I någon mån kan det nog också vara Klintbergs egen förtjänst. Men hör det här till litteraturen? Till råga på allt till våra klassiker?

Jo, mer än det mesta. Och på flera olika sätt.

För det första är förstas såna här historier en sorts kulturarv i

sig, ett oförfalskat avtryck av vad romantikerna skulle kalla folksjälens - i all dess hjärtliga råhet och godtroga ångslan. Det är för det andra den jäsande urmassa där litteraturen börjar, berättandets allra primitivaste form där inte ens gränsen mellan påhitt och fakta är påfunnen - lite som i de äldsta bitarna av Första Mosebok i Bibeln.

I litteraturen

Givetvis fortsätter folksägnerna också att befrukta den högre litteraturen, särskilt den litteratur som blir klassisk genom att ge ord åt publikens hopp och fruktan. Således återfinns vi en variant av nr 34 "Maximal otur" med dess exploderande wc, i Reidar Jönssons "Mitt liv som hund".

Per Gunnar Evander har i en roman 1982 oberoende av Klintberg använt nr 45 "Bruden som försvann". Nästan samtidigt med "Den stulna njuren" utkom 1994 Carina Rydbergs roman "Natens amnesti" (kanske en blivande klassiker) byggd kring "De försvunna barnen i Disneyland", ett av den nya samlingens mest häresandade och spridda skräcknummer. Och så vidare.

Men för det tredje skulle Klintberg som författare och "Klintbergaren" som begrepp givetvis aldrig fått ett så stort och välgörande genomslag om han inte också vore en lysande stilist och oerhållare. Boken är ett pionjärverk och på det viset redan klassisk som Kajsa Vargs underbara kokbok från 1700-talet. Men "Rättan i pizzan" är också ett litterärt konstverk i sig ungefär som låt oss säga Linnés resor. Den kommer att leva och läsas på samma sätt lika länge.

Det är dessutom ännu en sån där bok som får oss att se oss själva precis som vi är och uppfostrar oss genom den insikten.

GÖRAN HÄGG

Lågkulturella alibin för högkulturella

Det råder brist på lågkulturella alibin. Det finns en massa vulgära företeelser i massmedia som tillfredsställer diverse sadistiska behov, men som det också kan vara kul att kommentera i upphöjt kulturkritiska syften.

Hölderlin

Problemet för en kulturskribent är att det samtidigt är litet genant att överhuvudtaget ha sett det man tar avstånd från eller ironiserar över. Officiellt tillbringa man ju sina kvällar med att grubbla över den sene Hölderlin, eller vad Rilke egentligen kan ha menat när han i den första Duinoelegin skrev:

"Ty det sköna är blott/ det förfärandes början, gränsen för vad vi uthärdar/ och vi beundrar det så, för att det upphöjt förmått/ att oss förgöra."

När det gäller TV-program

kan man ju alltid säga att man råkade trycka fel på fjärrkontrollen. Det är väl alla dessa feltryckningar som har medfört att ingen egentligen har sett Tutti frutti men att alla är överens om att Bruno Wintzell är en fullkomlig katastrof som programledare (fast den där Dominika eller vad hon heter är minsann inte mycket bättre!). Jannike Björling kan man ha läst om i en skvallertidning hos frisörskan, eller i ett exemplar av Expressen som någon lämnat kvar på tunnelbanan.

Genanta filmer

Men hur göra med filmer som det är genant att ha sett och som är för färska för att ha gått på TV? Det är klart att man kan ha sett dem på planet hem från New York, men om man inte har rest på ett tag?

Här ett litet tips. Videobuti-

ken säljer sedan en tid övertaliga hyrfilmer avsedda att fungera som inspelningsband. Förut avmagnetiserades de, men nu finns filmerna kvar, ifall man skulle vilja se dem innan man spelar in något nytt. En bra affärsidé som dessutom skapat en helt nytt lågkulturellt alibi. Nu kan man nämligen säga så här:

- Hämrodagen köpte jag ett fypack band för att kunna spela in det nya kulturprogrammet, Samtiden, med Gyllenstein och Engdahl. Det gick ju så sent och man vill ju gärna ha kvar hela serien - åtta delar är utlovade - för att kunna ta fram och begrundna med jämna mellanrum. I alla fall, på ett av banden som jag köpte fanns en film som jag råkade hitta litet på i förbifarten när jag skulle förprogrammera videon, Demolition Man, tror jag den hette. Visst är det skrämmande att etc...

SIGMUND VON FRANZ